

IVP – OPF seminar 2017

Jeroen Koopmans, 10 oktober 2017

Actuariële redenen voor een grondige stelselherziening...

Lane Clark & Peacock Netherlands B.V. Pension Fund Consulting ALM Consulting
Actuarial Services Corporate Consulting Training Communication www.lcpnl.com

Actuariële redenen voor stelselherziening

Wat was er ook alweer mis met het huidige stelsel?

- SER-advies “Toekomst Pensioenstelsel” (02-2015) en kamerbrief “Perspectiefnota Toekomst Pensioenstelsel” (07-2016):

1. Huidige stelsel is te gevoelig voor (lage) rente!

2. Risico's tussen verschillende groepen deelnemers worden niet eerlijk verdeeld!

3. Huidige stelsel past niet meer bij dynamische arbeidsmarkt!

5. Huidige stelsel is te complex / onbegrijpelijk!

4. Huidige stelsel is niet geschikt voor keuzemogelijkheden!

Actuariële redenen voor stelselherziening

1. Pensioenstelsel moet minder rentegevoelig worden

Probleem:

Huidige stelsel is te gevoelig voor (lage) rente

- Nominale pensioenverplichtingen gewaardeerd met “risicovrije” rente
- Geen volledige renteafdekking, om indexatie-ambitie na te komen
- Door lage rente: lage dekkingsgraden, nauwelijks indexatie, (kans op) kortingen

Oplossing:

Persoonlijk pensioenvermogen met collectieve risicodeling

- Ontwikkeling persoonlijk pensioenvermogen is afhankelijk van rente
- Omzetting vermogen in pensioen is afhankelijk van rente
- Na inkoop blijven huidige rentegevoeligheden bestaan

Oordeel:

Denkrichting SER leidt niet tot stelsel dat minder gevoelig is voor rente; tot inkoopmoment is rentegevoeligheid alleen minder zichtbaar.

Actuariële redenen voor stelselherziening

2. Pensioenstelsel moet risico's eerlijker delen (1/2)

Probleem:

Huidige stelsel verdeelt risico's niet eerlijk

- **Langlevenrisico 1:** stijging levensverwachtingen → risico grootst bij “Jong”, impact grootst bij “Oud”; beperkte subsidie “Oud” naar “Jong”
- **Langlevenrisico 2:** subsidie “Laag opgeleid” naar “Hoog opgeleid”
- **Renterisico 1:** subsidie “Jong” naar “Oud” bij doorsneepremie
- **Renterisico 2:** teveel renteafdekking voor “Jong”, te weinig voor “Oud”
- **Beleggingsrisico:** te weinig risico voor “Jong”, teveel voor “Oud”

Oplossing:

Persoonlijk pensioenvermogen met collectieve risicodeling

- **Langlevenrisico 1 (jong-oud):** tot pensioeninkoop bij individu, daarna zelfde risico, waarbij 60-jarigen nieuwe “Jong” en 85-jarigen “Oud”
- **Langlevenrisico 2 (opleiding):** geen oplossing in denkrichting SER, uniforme inkoopoptarieven (niet afhankelijk van indiv. levensverwachting)
- **Renterisico 1 (DSP):** “eigen premie” gaat naar “eigen pensioenvermogen” (met bufferafslag?!); vermindering oneerlijke verdeling kan ook door leeftijdsafhankelijke bijdragen of degressieve pensioenopbouw
- **Renterisico 2 (renteafdekking):** tot pensioeninkoop geen renteafdekking, daarna hogere afdekking mogelijk/nodig (indexatiepotentieel?)
- **Beleggingsrisico:** tot pensioeninkoop geen risicodeling met “Oud”... tenzij solidariteitsbuffer vereist is!

Oordeel:

Denkrichting SER *kan* leiden tot minder risicodeling; maar is dit gewenst? Bovendien: dit is binnen huidige stelsel ook mogelijk (Wvp)!

Actuariële redenen voor stelselherziening

3. Pensioenstelsel moet beter aansluiten op dynamische arbeidsmarkt

Probleem:

Huidige stelsel past niet meer in huidige dynamische arbeidsmarkt

- Groeiend aantal ZZP'ers zonder pensioen
- Kortere levensduur van bedrijven en sectoren

Oplossing:

Persoonlijk pensioenvermogen met collectieve risicodeling

- Geen oplossing voor ZZP'ers; kan ook binnen bestaand stelsel opgelost worden (bijv. pensioenplicht)
 - Degressieve opbouw zou pensioenpijn ZZP'ers kunnen verlichten
- Geen oplossing (nodig) voor sectoren/bedrijven met krimp: fondsen moeten hierin al voorzien, en meestal geen bijstortverplichting

Oordeel:

Denkrichting SER leidt niet tot stelsel dat beter aansluit op arbeidsmarkt.

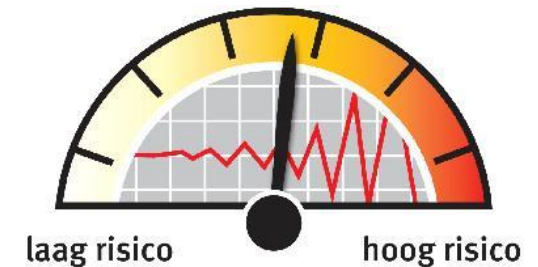
Actuariële redenen voor stelselherziening

4. Pensioenstelsel moet meer keuzemogelijkheden en maatwerk bieden

Probleem:

Huidige stelsel niet geschikt voor keuzemogelijkheden en maatwerk

- Huidige standaard keuzemogelijkheden:
 - Uitstellen/vervroegen pensioendatum
 - Uitrui OP/PP
 - Hoog/Laag
- Niet mogelijk: meer of minder individueel risico, opting-out

Oplossing:

Persoonlijk pensioenvermogen met collectieve risicodeling

- *Mogelijkheid* om risicoprofielen te kiezen
 - Pensioenfonds beslist of keuze aangeboden wordt (zorgplicht?!)
- Dit is al mogelijk in huidige stelsel (Wvp)
- In praktijk kiest zeer beperkt aantal deelnemers ander risicoprofiel

Oordeel:

Denkrichting SER biedt geen nieuwe keuzemogelijkheden.

Actuariële redenen voor stelselherziening

5. Pensioenstelsel moet begrijpelijker worden

Probleem:

Huidige stelsel is te complex / onbegrijpelijk

-
- “Gewekte verwachtingen worden niet waargemaakt”
 - “Mensen hebben geen zicht op waarde van pensioenaanspraken”
 - “Mensen begrijpen niet dat pensioenen niet geïndexeerd worden terwijl hoge rendementen gemaakt worden”

Oplossing:

Persoonlijk pensioenvermogen met collectieve risicodeling

- Met pensioenvermogen worden geen verwachtingen gewekt, anders dan premie-inleg... leidt dit tot meer begrip? En dan met bufferafroaming?
- Mensen zien welk pensioenvermogen voor hen is gereserveerd... voegt dit veel toe, als verwacht pensioen niet bekend is?
- Uiteindelijk betreft het vooral communicatie-issue, geen stelsel-issue

Oordeel:

Denkrichting SER is nog steeds complex en voor veel deelnemers onbegrijpelijk. Focus moet liggen op betere en eerlijkere communicatie.

Actuariële redenen voor stelselherziening

Samenvatting en conclusie

Samenvatting

- Denkrichting SER:
 - is net zo gevoelig voor lage rente
 - kan leiden tot minder risicodeling (koopkrachteffect?)
 - sluit niet significant beter aan op arbeidsmarkt
 - biedt geen nieuwe keuzemogelijkheden
 - zal niet of nauwelijks leiden tot beter inzicht en begrip in eigen pensioensituatie

Conclusie

- Geen reden voor stelselhervorming
- Denkrichting SER al mogelijk (Wvp)
- DSP-problematiek op te lossen binnen huidig stelsel

Vragen?

drs. Jeroen Koopmans AAG
Managing Director – Partner

Jeroen.Koopmans@lcpnl.com

+31 6 50 999 120

+31 30 256 76 30